

תא"ל (במיל) פרופ' עודד מודריק – ראיון מצולם

עורכי הראיון: רס"ן עמית שוחנצקי, סגן יעל לוי וסגן אהרן פופקו (הסנגוריה הצבאית)

**ביום 16 בפברואר 2022 נערך ראיון מצולם עם תא"ל (במיל) עודד מודריק.
להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.**

רקע אישי ומסלול שירותו של תא"ל (במיל) עודד מודריק

תא"ל (מיל) עודד מודריק נולד בשנת 1945 בכפר אתא (לימים קריית אתא), שם למד עד לסיום בית הספר התיכון. מודריק מספר כי כבר בילדותו רצה להיות עורך-דין. רצון זה מקורו בשני מקורות השראה. הראשון, העובדה כי ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, שהיה נערץ על מודריק, היה בוגר לימודי משפטים. והשני, משפט קסטנר שהתנהל באותה תקופה והותיר עליו רושם עז.

את שירותו בצבא התחיל במסלול העתודה, אליו הגיע כמעט במקרה, לאחר שמרבית חבריו נרשמו למסלול (לדבריו היה כמעט היחיד מבית ספרו שהתקבל למסלול בסופו של דבר). את לימודיו עשה באוניברסיטה העברית בירושלים. במהלך הלימודים עבר טירונות, קורס מ"כים וקורס קצינים. לקראת סוף השנה הרביעית ללימודיו, פרצה מלחמת ששת הימים. הוא נקרא למילואים כמפקד מחלקת לוחמים בחטיבה הירושלמית. במלחמה לקח חלק בקרב בבית איכסה ובשחרור העיר חברון. המלחמה הייתה עבורו ניסיון ראשון כמפקד.

מיד לאחר המלחמה התחיל את שירותו בפרקליטות הצבאית, ביום 1 בספטמבר 1967. באותם ימים מפקדת הפרקליטות הצבאית שכנה ביפו, בבניין גלי צה"ל הנוכחי, והיחידה כולה מנתה 50 קצינים.

עם הגעתו לפרקליטות הצבאית, הוא רואיין על ידי הפצ"ר דאז, מאיר שמגר, לימים נשיא בית המשפט העליון. הוא שובץ לתפקיד סגור בבית הדין הצבאי ביפו, תחת הסנגורית הפיקודית דליה דורנר, לימים שופטת בבית המשפט העליון. התיק הראשון שקיבל, אותו לדבריו, לעולם לא ישכח, היה תיק נפקדות פשוט. מודריק מספר שכאשר פתח את התיק, לא ראה שום דבר שיכול לשמש אותו להגנת הלקוח, מלבד העובדה שסומן לו "דפ"ר 2" (דירוג פסיכוכיני נמוך במיוחד).

מודריק ניגש לסנגורית הצבאית הראשית ואמר לה שהוא רוצה להשתמש בנסיבה הזו לטובת ההגנה על הלקוח. הסצ"רית ביטלה את דבריו והציעה לו להשתמש בטיעון השגור שהלקוח נפקד מפני שסייע להוריו מבחינה כלכלית. מודריק סירב לפעול בדרך הזו והחליט לעמוד על שלו. על מנת לבסס את טיעונו הוא הלך לפגוש פסיכיאטרים בכירים כדי שיסבירו לו את המשמעות של המושג דפ"ר. במפגש, הפסיכיאטר הבכיר הסביר שגם אדם עם סימון של דפ"ר 2 יכול לתפקד כרגיל בחברה, וגם לשרת בצבא. בחוסר רצון, מודריק חזר לטיעון שהוצע לו על ידי הסצ"רית, שהלקוח נפקד על מנת לסייע להוריו.

מודריק שירת בתפקידים שונים ומגוונים בפרקליטות. לאחר תפקידו כסנגור, הוא מונה להיות תובע ביהודה ושומרון, בתביעה בשכם. לאחר מכן, מונה לתפקיד היועץ המשפטי של רמת הגולן, שם עסק בין השאר בהעמדה לדין של השייח כמאל קנג', אחד ממנהיגי העדה הדרוזית, שהואשם בריגול לטובת

סוריה. מדובר היה בתיק חשוב מאוד, והתצ"ר דאז נשלח לסייע למודריק. לבסוף, אותו מנהיג הורשע ונדון לעונש של 18 שנות מאסר. ביוני 1973 שוחרר במסגרת עסקת חילופי שבויים עם סוריה.

חייו הכפולים של שי"ך כמאל קנג'

בפתיחת משפטו הצבאי של הנכבד הדרוזי בגולן גוללה התביעה את היענותו לפניית ראש המודיעין הסורי – כיצד לגייס לריגול אדם מישראל והעמיד את ביתו לרשות מפגשים עם נציג המודיעין הסורי. טענת הנאשם: כל המגעים בעלי אופי משפחתי

ביתו קנג' עניידו וחידת צה"ל באותו יום עמדה לחינוך פנימי של חשבת בין הארץ מישראל לכן תחילת המרוץ. האדם מישראל עמד למסור ידיעות חשובות עבור המודיעין הסורי, אלא שיחידה של צה"ל כותרת את ביתו של קנג' בעזרת את כל תוכניהם. בחיפוש בביתו הוחלטו כלי נשק, התמונות ומסמכים.

בסיום נאשמו אמר התובע הגנרלי: "מועד בפניכם אדם נכבד ומורכב מנע. אשר ניצל את המניע כדי שרכש לו בישראל, כדי לקצו פעולות חתרניות נגד המדינה".

קנג': אומי משפחתי
תבס האישיות גואם החביבה תורר נמו לשיבת. שירך כמאל קנג' חידת כי לבין הוא שנפגש עם העליות הסוריות. נזית תאומים אביו אסיה, אבל הפגישה ביניהם נשאט אופי משפחתי. לא ידעתי כלל שנויה משרת במודיעין הסורי, אמר קנג'. ובאשר לסבת שקיבל

כיום, ואכן – הטיף סרן מודליק – כמאל קנג' את המושל עזיז רג'ד קשי עם אדם מישראל (עשיתי מאסר למרסום) ועידלו למי עזל למען הסורים.

בית קנג' במקום מופגש
מורגז זהו. המניע התובע הגנרלי, שימש התעוד אינסיקט בין העליות לבין הארץ הישראלית. מקום המפגש העסקי מבית הארץ מוק אבו סאלח (אביו של שיהיה המודיעין הסורי) לבינו של הח' שיר. קנג' החליק לכת ומסר מני חת המניעה האחרות של ביתו לעליות המודיעין הסורי כדי לאמ' שיר לו לזככם ולנאת מאות נפגש. בחודשים ספטמבר ואוקטובר 1970 קיים החשוד מפגשים שהשיג עם העבור לעצו המודיעין הצבאי הי מורגז אחד מן המכתבים הללו אכן נמסר לידי ראש מישראל.

כמאל קנג' באולם ביה"ד הצבאי בקונייטרה

בתישראל. ואכן בחודש אפריל 1970 שילח ראש המודיעין הצבאי לדושק שם נפגש עם אחיו ועם הסורי שילח (רכיסל הצבא הסורי) אלוף נור אדין אבריסאלה ועם

מאת יואל דר סופר, "דבר"

במעמד נציגי העתונות הישראלית והורה, הצלב האי דום הבין-לאומי ונכבדי רמת הגולן. החל אתמול מבית משפט צבאי במניימורה משפטו של מי שחידת חבר המודיעין הסורי שירך כמאל קנג' ממוג'דישטט, החשוד בקיום מנע עם הסורים, איי מנה מודיען בטחוני, גורם איי דת ישראלית למטרות ריגול, מותן מוחסה למסתני החשוד והחוקמת נשק בני רישון – סך הכל 19 עבירות, שהעני נש המודיעין על חלק מותן הוא מאסר עולם.

קנג' הטיע לבית המשפט ספון, בלתי מנוחה ונעלם מליון. הוא

כתבה בעיתון "דבר", 8 באוקטובר 1971 ([אתר הספרייה הלאומית](#))

בהחלטת הפצ"ר, מודריק נשלח לקורס מפקדי פלוגות, ולאחר שסיים אותו בהצטיינות, נשלח גם לקורס במשפט בין-לאומי בסן רמו, איטליה. לאחר שחזר, מונה להיות הסגור הפיקודי בפיקוד דרום.

לאחר תפקיד קצר כסגור פיקודי, מודריק מונה להיות סגן פרקליט, ובסמוך מאוד לאחר מכן, פרצה מלחמת יום הכיפורים. עם תחילת המלחמה, מודריק ביקש מספר פעמים להצטרף לכוחות הלוחמים. הפצ"ר סירב, בנימוק שעם התקדמות המלחמה, יהיה צורך ביעוץ משפטי רב בסוגיות שונות. על אף עמדת הפצ"ר, מודריק עלה לחרמון לסייע לחטיבת גולני באספקת ציוד לתחנת איסוף הנפגעים. אולם, בכך לא הסתיימה תרומתו של מודריק במלחמת יום הכיפורים. עם התקדמות הלחימה, הוא הבין שיש צורך חדש בסיוע משפטי לאנשי מילואים שנקראו לשירות ממושך. חיילים רבים נקראו למילואים, מהפרקליטות הצבאית, בסדיר ובמילואים, וירד למצרים לכוחות ששהו מעבר לתעלה. שם, הם העניקו סיוע משפטי לכל אלו שהשאירו בבית תביעות, הליכים פתוחים וכל צורך משפטי אחר. זמן קצר לאחר מכן, הרעיון של מודריק הוכיח את עצמו, והוקמה באופן רשמי חוליית פרקליטות אשר העניקה סיוע משפטי לחיילים הזקוקים לכך.¹

¹ לימים מערך הסיוע המשפטי בחירום הוסדר באופן פורמאלי בפקודות הצבא (רי הוראת קבע אכ"א 02-01-35). על רקע שהייתם הממושכת של אנשי מילואים בשירות, אשר התארכה עד כדי מספר חודשים, אף נחקק חוק הארכת מועדים, תשל"ה-1974, אשר נועד לאפשר דחייה של חיובים משפטיים של מי שנקרא לשירות חירום עד לאחר סיומו.

מייד לאחר המלחמה, מונה להיות היועץ המשפטי לרצועת עזה, אז התמקצע בתחום השטחים המוחזקים והחל לעסוק גם בעתירות לבג"ץ והליכים נוספים שהיו חריגים לפרקליטות הצבאית. מודריק עבד בשיתוף פעולה הדוק עם היועץ המשפטי לממשלה דאז, אהרן ברק.

מודריק מספר שקיבל את הקידום לתפקיד הסנגור הצבאי הראשי אחרי תקופתו כיועץ משפטי ברצועת עזה. התפקיד ברצועת עזה היה עבורו מאוד משמעותי והוא ביקש להישאר בו, לכן לא היה מרוצה כלל מהקידום שקיבל להיות הסנגור הצבאי הראשי.

בהמשך, מודריק מספר שבתור סצ"ר היה לו חשוב מאוד לגלות מעורבות מעשית בתיקים. המעורבות הזו התאפיינה בשלושה אופנים: האחד, הוא היה מייצג קצינים מדרגת סא"ל ומעלה בעצמו, וכמעט שלא נעזר במשרתי מילואים. השני, מודריק הופיע בבית הדין הצבאי לערעורים ברוב הערעורים, גם השוליים שביניהם. ולבסוף, מודריק מספר שהיה לו חשוב ביותר בתור סנגור צבאי ראשי ליצור "אחדות יחידתית" וליזום מפגשים עיתיים במחלקה. למען מטרה זו החליט לייסד ביטאון שהיה קרוי "הס קטגור", ביטוי הלקוח מתוך התפילה "הס קטגור, וקח סנגור מקומו". לדבריו, הוא היה מכין את כל הרשימות שפורסמו בביטאון ועשה את כל העבודה לשם כך עצמאית.

פרשה מרכזית בתפקידו כסצ"ר – ייצוג סא"ל אריה שדה

מודריק מספר על תיק בו ייצג קצין בדרגת סגן אלוף, אריה שדה, אשר הואשם ברצח. הרקע לתיק היה מבצע ליטני. גדוד ההנדסה, בראשו עמד הקצין, תפס שבוי שכפי הנראה היה שייך לתנועת ה"פת"ח". לאחר תפיסת השבוי, התבהר לכוח שאין בו צורך, מכיוון שהיו תוך כדי לחימה. הקצין החליט לשחרר את השבוי, ולהורות לו לרוץ דרך הוואדי, ובמקביל נתן הוראה לירות בו. מודריק החליט שהוא רוצה לנסות לבטל את כתב האישום. באותה תקופה הוא שמע שאחרי מלחמת ששת הימים, ראש הממשלה דאז, גולדה מאיר, נתנה הוראה להפסיק משפטים מהסוג הזה, ולכן גם הוא הלך לנסות ולגרום לכך שתינתן הוראה של הדרג המדיני לבטל את כתב האישום.

מודריק הבין שאין באפשרותו לגשת מיד לראש הממשלה ולכן החליט לפנות לשר הביטחון, עזר ויצמן. בפגישתם, ויצמן הבהיר לו שאין בסמכותו להורות לפצ"ר לעשות דבר. לפיכך החליט מודריק שאין לו ברירה, והוא מוכרח לפגוש בראש הממשלה, מנחם בגין. בפגישתם, מודריק מספר שבגין גילה הרבה אמפתיה, אך הסתייג מפעולה בנושא.

לבסוף הגיע להסכמה עם התובע הצבאי הראשי שיאשימו את הקצין בהריגה ולא ברצח. לדבריו, הוא סמך על הרמטכ"ל דאז, רפאל איתן, שיקל בעונש. ואכן, לאחר שבית הדין הצבאי המחוזי גזר על הקצין שנתיים וחצי של מאסר בפועל, ובית הדין הצבאי לערעורים החמיר בעונשו לחמש שנות מאסר, רפאל איתן, הרמטכ"ל, החליט בכובעו כראש המחוז השיפוטי של בית הדין הצבאי לערעורים להמתיק את העונש לשנתיים וחצי מאסר בפועל בלבד. בהמשך, זכה שדה לחנינה נוספת מנשיא המדינה, ושחרר לאחר 8 חודשי מאסר בלבד.

הנשיא אישר המלצת מערכת הבטחון

חנינה לאריה שדה, הקלה בעונשו של ישראל לדרמן

שדה, שנידון ל-5 שנות מאסר על רצח שבוי ישוחרר אחרי
8 חודשים * לדרמן שהואשם ברצח ערבי כבר "יעשה
הסדר בביתו"

נשיא המדינה אישר המלצת מערכת הבטחון לתת חנינה לאריה שדה ולהקל בעונשו של ישראל לדרמן. סרטים על יסוד מוסר הבוקר העתון "דבר".	עמאות, בהם תקופת מאסר של שמונה חודשים. ישראל לדרמן נידון על רצח ערבי בירושלים, בעת שירות מילואים בהגיא. הוא נידון כי תחילה ל-20 שנות מאסר. בית הדין הצבאי לערעורים המתיק	עונשו ל-10 שנים והרמטכ"ל הפחית את עונשו לתקופת מי-אסר של שלוש שנים. ישראל לדרמן עמד להשתחרר ב-4 באפריל והחלה ב-עונש גיעדה לאפשר לו לעי-שוח את הסדר בביתו.
--	--	---

דר"ח מכוון כלכלי בארה"ב:
"ישראל עומדת
להתפורר בעשור הבא"

אריה שדה היה מספק גידול הנדסה בעת מינוע ליטאני. הוא נידון להורדת לדרגת סר-ראי ולחמש לעונת מאסר, על רצח שבוי. הרמטכ"ל המתיק את עונשו והעמידו על שני-חיים וחצי מאסר והורדה ל-דרגת רבי-סרן.

בעקבות חנינת הנשיא ישוחרר אריה שדה בערב יום ה'

כתבה בעיתון "מעריב", 27 במרץ 1980 (אתר הספרייה הלאומית)

המשך דרכו לאחר הפרקליטות הצבאית

בסיום תפקידו כסגנו צבאי ראשי, מונה מודריק לשיפוט וכיהן כנשיא בית הדין הצבאי בפיקוד מרכז וחיל האוויר. לאחר מכן, מונה לכהונת שופט בבית הדין הצבאי לערעורים, וקיבל דרגת אלוף משנה (לימים עלה לדרגת תת-אלוף בשירות המילואים שלו). בשנת 1990 נשלח כעמית מחקר לבית הספר למשפטים של אוניברסיטת שיקגו, ובשנת 1991 "הושאל" מהצבא להיות היועץ המשפטי למשטרת ישראל. בשנת 1993 מונה לכהונת שופט בבית המשפט המחוזי בתל אביב. בשנת 2009 מונה לכהונת סגן נשיא בבית המשפט המחוזי בתל אביב, עד לפרישתו. כיום, משמש כפרופסור באוניברסיטת אריאל בשומרון וחוקר ומלמד תחומי משפט שונים.

מסר לקציני הפרקליטות הצבאית

לדברי מודריק, יש שלוש תכונות נדרשות לקצין-משפטים טוב: **אומץ, אומץ ואומץ!**

אנו מודים לתא"ל (במיל') עודד מודריק על הזמן שהקדיש לנו ועל תובנותיו מאירות העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.